

Аннотация. Запасы занимают доминирующую позицию в структуре расходов бюджетных учреждений, их учет и оценка влияют на результаты деятельности учреждения и на раскрытие информации о его финансовом состоянии. Поэтому в условиях законодательных изменений организация их учета является достаточно важным вопросом. В статье рассмотрены вопросы сущности запасов, основные аспекты составляющих их элементов. Исследована существующая методика их учета, определенная Национальными положениями (стандартами) бухгалтерского учета в государственном секторе. Учетно-бухгалтерская информация об учете запасов играет особо важную роль в процессе принятия решений, касающихся развития субъектов государственного сектора.

Ключевые слова: бюджетные организации, запасы, бухгалтерский учет, первоначальная стоимость, оценка, счета, План счетов, Национальные положения (стандарты) бухгалтерского учета в государственном секторе.

Summary. Inventories are occupying a dominant position in the structure of expenditures of budgetary institutions, their accounting and valuation impact on results of operations and disclosures about its financial condition. Therefore, in the context of legislative amendments, organization of their accounting is quite an important question. The article considers the issues of nature reserves, the main aspects of the components. Researched existing methods of accounting, certain National provisions (standards) of accounting in the public sector. Accounting information about the inventory plays a particularly important role in the decision-making process concerning the development of public sector entities.

Key words: budgetary institutions, inventory, accounting, original cost, rating, accounts, chart of accounts, National provisions (standards) of accounting in the public sector.

УДК 338.332.1

Боровік Л. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту та фінансів
Херсонського державного аграрного університету*

Borovik L. V.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Associate Professor, Department of Accounting and Auditing and Finance
Kherson State Agrarian University*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ В АГРАРНІЙ ГАЛУЗІ

THEORETICAL ASPECTS OF IMPROVING THE MANAGEMENT OF INVESTMENT RESOURCES IN THE AGRARIAN SECTOR

Анотація. У статті досліджено чинники, які теоретично можуть впливати на покращення функціонування механізму управління інвестиційними ресурсами аграрної галузі. Зроблено висновки щодо підвищення рівня якості управління інвестиційними ресурсами та забезпечення прозорості їх використання у сільському господарстві.

Ключові слова: аграрна галузь, фінанси, комерційні банки, інвестиційні ресурси, система управління, планування, інвестиційні програми, стратегія.

Вступ та постановка проблеми. Механізм управління інвестиційними ресурсами в аграрній галузі є дуже складним і малозрозумілим для інвесторів. Через його недосконалість інвестори не отримують повної інформації про ефективність використання вкладеного ними капіталу у сільськогосподарське виробництво, що не сприяє підвищенню рівня інвестиційної привабливості потоків. Відсутність дієвого контролю з боку інвесторів за використанням вкладеного ними капіталу у виробництво є одним з головних чинників їх небажання інвестувати аграрну галузь. Створення нового механізму управління інвестиційними ресурсами, який би давав можливість у перманентному режимі здійснювати моніторинг цільового використання інвести-

цій, сприяло б не тільки збільшенню обсягів інвестиційних потоків, але й підвищенню рівня ефективності їх використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначенням економічної категорії «фінансовий механізм» та дослідженням інструментарію впливу на якість його функціонування займалися такі відомі вчені, як І.Т. Балабанов, О.Д. Василик, Г.Г. Кірейцева, О.П. Кириленко, П.А. Лайко, М.В. Мних, В.М. Опарін, І.О. Петровська, О.Р. Романенко, Б.А. Райзерберг, Л.М. Худолій, С.І. Юрій. Цими та багатьма іншими науковцями доведено, що фінансовий потік функціонує за наявності чітко визначених стратегічних і тактичних цілей завдяки дії фінансового механізму. Узагальнення опублікованих наукових праць дає підстави вважати,

що механізм інвестування аграрного сектору економіки потребує удосконалення, оскільки він у повному обсязі не забезпечує своєчасності надходження інвестицій до користувачів; прозорості цільового використання інвестованого капіталу; здійснення повноцінного контролю за ефективністю інвестиційних вкладень.

Сучасні підходи до забезпечення динамічності функціонування механізму управління інвестиційними потоками унеможливають збільшення обсягів інвестиційних вкладень у сільське господарство.

Метою роботи є виявлення чинників, які б теоретично могли забезпечити більш ефективне функціонування механізму управління інвестиційними ресурсами аграрної галузі.

Результати дослідження. Механізм управління інвестиціями є складовою частиною механізму управління фінансовими потоками, а також характеризується тим, що:

- є складовою частиною загальної системи управління галуззю (підприємством);
- відіграє ключову роль у відновленні економічного, соціального та екологічного потенціалів;
- як система формує інвестиційні потоки, скеровуючи їх відповідно до стратегічних цілей і мети, які визначаються державною аграрною політикою (політикою підприємства, регіону).

Механізм стратегічного управління інвестиційними ресурсами є інструментом втілення інвестиційної політики в реальне життя, яка визначає, з одного боку, мету, а з іншого боку, механізм досягнення цієї мети, що передбачає:

- побудову інвестиційних проектів і програм;
- державну підтримку виконання інвестиційних проектів і програм;
- моніторинг окремих галузей сільського господарства (тваринництва, рослинництва, садівництва тощо) на їх інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність;
- удосконалення законодавчих та нормативних документів;
- розвиток ринкової інфраструктури;
- покращення економічного, соціального, екологічного стану галузі;
- розвиток ринкової конкуренції галузі;
- розвиток інформаційної сфери;
- впровадження інноваційних технологій;
- підвищення якості трудового потенціалу;
- зменшення ризиків інвестиційних вкладень у розвиток сільського господарства;
- контроль за ефективністю використання інвестиційного потенціалу тощо.

Здійснюючи регуляторні дії, держава інвестує передбачені бюджетом фінансові ресурси на виконання інвестиційних програм або безпосередньо бере участь в інвестиційних проектах, надаючи їх виконавцям субсидії, субвенції, бюджетні позики, податкові пільги [1]. Держава також може брати участь в управлінні спільними з регіонами інвестиційними проектами. При цьому регіональні органи управління здійснюють аналіз і прогнозування розвитку інвестиційного ринку з урахуванням його кон'юнктури та регіональних потреб в обсягах фінансування; приймають відповідні рішення на рівні обласних, районних та місцевих рад народних депутатів щодо стимулювання, регулювання та контролю використання інвестиційних ресурсів та вжиття заходів щодо своєчасності виконання інвестиційних програм. Оскільки державне адміністративне регулювання інвестиційних процесів є не менш вагомим, ніж ринкове, основними принципами політики управління інвестиціями мають бути пріоритети ієрархічності (інтереси регіону підпорядковані загальнодержавним інтересам). Враховуючи це, держава може будь-яким чином впливати

на інвестиційні процеси в регіоні, управляючи ними як ринковими, так і адміністративними методами. Хоча природі ринкових відносин не відповідають адміністративні методи управління, але за дієвістю вони є ефективними в досягненні економічних результатів [2; 3]. Особливо цей метод управління ефективний у кризовий період, коли стагнація економіки потребує найскоріших соціально-економічних зрушень [4]. Наприклад, у розвинених країнах світу такі методи управління є невід'ємною частиною державного впливу і не заважають підвищенню добробуту суспільства [5]. До того ж адміністративні методи регулювання позитивно впливають на впровадження законодавчих і нормативних документів, стандартів та контролю за використанням земельних і водних ресурсів, а також за розподілом лімітів, квот, ліцензій тощо. Без такого державного втручання навряд чи зможуть ефективно працювати суб'єкти господарської діяльності, спираючись тільки на ринкові методи господарювання.

До найбільш дієвих методів державного впливу на соціально-економічний розвиток суспільства відносяться розробка та виконання спільних загальнодержавно-регіональних програм [6; 7].

Виконання цільових програм – це інструмент державного впливу на розвиток сільського господарства, завдяки якому регіональні органи державної влади, місцеві органи виконавчої влади і місцевого самоврядування разом з державною центральною владою спрямовують спільні зусилля на вирішення питань соціально-економічного розвитку та активізацію інвестиційних процесів.

Державна підтримка цільових програм може мати місце у:

- частковому або повному фінансуванні інвестиційних проектів;
- формуванні портфеля інвестиційних проектів для включення їх у програми кредитування по лініях міжнародних фінансових організацій;
- створенні відповідної правової та законодавчої бази;
- формуванні ринкової інфраструктури;
- підготовці за державний кошт керівних кадрів та спеціалістів з питань управління розвитком сільського господарства.

Під час складання аграрних інвестиційних програм необхідно у кожному регіоні врахувати вирішення таких проблем, як:

- впровадження інноваційних енергозберігаючих технологій у сільськогосподарське виробництво;
- оновлення виробничого потенціалу і перехід до більш ефективних технологій;
- розширення асортименту продукції, що випускається, та покращення її якісних характеристик відповідно до стандартів СOT;
- впровадження більш врожайних сортів і гібридів сільськогосподарських культур та заміна низькопродуктивного гурту тварин на більш продуктивний;
- впровадження екологічно-відновлювальних сівозмін;
- поліпшення навколишнього середовища;
- покращення соціальної інфраструктури у сільській місцевості;
- зменшення безробіття;
- подолання демографічної кризи.

Система управління інвестиційними ресурсами є одним з найважливіших механізмів реалізації аграрної інвестиційної політики. Ефективне використання інвестованого капіталу – це створення додаткових робочих місць, збільшення відрахувань до бюджетів усіх рівнів, здешевлення продуктів харчування, забезпечення суспільного спокою у країні. Підвищення якості управління потоком

інвестицій дасть поштовх розвитку економічного, соціального, екологічного та інших ресурсних потенціалів. Надзвичайно велику роль в інвестиційному механізмі відіграють комерційні банки та інші фінансово-кредитні установи, які нині перебувають у стані реформування. Разом з активізацією ринкового середовища функції фінансово-кредитних установ постійно повинні доповнюватися залежно від потреб клієнтів, зокрема інвесторів. Особливої уваги з боку банків потребує розвиток малого й середнього бізнесу на селі, який є основою зміцнення продовольчої безпеки країни. Фермерські та особисті селянські господарства, виробляючи більшу частину сільгосппродукції у країні, задовольняють на 70–90% потреби населення у таких продуктах харчування, як м'ясо, молоко, овочі, фрукти, при цьому майже не мають доступу до отримання кредитів. Це вказує на те, що економічна політика держави повинна бути скорегована на стимулювання діяльності тих фінансово-кредитних інститутів, які співпрацюють з такими суб'єктами господарської діяльності, створюючи умови для їх економічного розвитку. Досвід США, Європейських та інших розвинених країн світу свідчить про те, що система аграрного кредитування потребує такого організаційного оформлення, яке б враховувало специфіку сільського виробництва, поєднуючи у собі ринкові принципи банківського кредитування та державної підтримки і контролю за цільовим використанням коштів та своєчасним поверненням суб'єктами виробництва отриманих ними кредитних ресурсів [9]. Для цього в усіх регіонах необхідно створювати спеціальні фінансово-кредитні установи банківського типу, які б акумулювали довгострокові грошові накопичення з метою їх подальшого інвестування в розвиток сільського господарства. Поява спеціалізованих (інвестиційних, іпотечних тощо) банків, які б мали нові організаційно-економічні форми банківського обслуговування суб'єктів аграрного виробництва, більш повно забезпечувала б розвиток агропромислової економіки, стимулювала б інвестиційні процеси як у сільському господарстві, так і в переробній та харчосмаковій галузях. Для того щоб зрушив з місця процес активного створення аграрних спеціалізованих банків у регіонах, засновниками (акціонерами) їх повинні бути не тільки комерційні структури, але й держава, яка зможе і повинна забезпечити довгострокове кредитування загальнодержавних й регіональних стратегічних програм, здійснюючи при цьому контроль за ефективністю використання інвестованих коштів. Шляхом посередництва через такі банки могли б здійснювати капітальні вкладення й інші інвестори, зокрема іноземні, які справедливо нарікають на відсутність прозорості процесів інвестування у державі та затримку своєчасного повернення інвестованих коштів і сплати дивідендів. Виконуючи посередницькі функції між інвесторами та отримувачами інвестицій, такі спеціалізовані банки могли б регулювати інвестиційні потоки, контролюючи хід виконання договірних зобов'язань між отримувачами інвестицій та інвесторами, надавати аграріям фінансову допомогу у створенні інфраструктури кооперативних об'єднань, сприяти розвитку кооперативного руху на селі. Вони також були б здатні виконувати такі функції, як, зокрема, управління перерозподілом акціонерного капіталу, надання консультативних послуг щодо зменшення дебіторсько-кредиторської заборгованості суб'єктами господарської діяльності.

Створення регіональних аграрних інвестиційних банків стало б кроком на шляху не тільки до покращення банківського обслуговування товаровиробників, але й до створення структур з управління фінансовими потоками, які б скеровувалися на виконання тих чи інших соціаль-

них та економічних програм розвитку сільського господарства або ж на фінансову підтримку кооперативних об'єднань під час формування ними основних фондів, а також з метою активізації організаційно-виробничих процесів, які можуть мати вагоме значення для розвитку аграрно-переробного комплексу. Такі управлінські структури, маючи інформацію банку, могли б здійснювати контроль за цільовим використанням інвестиційних коштів та виконанням інших зобов'язань між інвестором і споживачем, що позитивно впливало б на підвищення ефективності інвестиційних вкладень у виробництво. Вони б забезпечували взаємодію усіх учасників інвестиційного процесу, формуючи потік інвестицій у напрямі, який би більш повно задовольняв інтереси держави, суспільства, інвесторів, фінансово-кредитних інститутів, суб'єктів аграрного виробництва.

Поглиблення трансформаційних перетворень в аграрній галузі та зміна ситуацій на ринку інвестиційних послуг породжують потребу в нових дослідженнях, що стосуються покращення діючих схем фінансово-кредитного обслуговування суб'єктів аграрного виробництва та надання інформаційних послуг клієнтам, інвесторам та державним структурам, що здійснюють контроль за формуванням та ефективністю використання інвестиційного потенціалу. Уже сьогодні багато комерційних банків розширюють спектр нетрадиційних послуг, що заохочує потенційних клієнтів до вкладень та позитивно впливає на приток інвестицій в аграрний сектор.

Сучасна економічна теорія не дає повної відповіді на питання, які стосуються місця спеціалізованих банків у формуванні фінансових інвестиційних ресурсів сільськогосподарськими товаровиробниками та управління інвестиційними й інформаційними потоками в межах аграрної галузі на рівні окремих регіонів з метою забезпечення ефективного оперативного управління інвестиційними ресурсами. Не побудована ефективна модель механізму, що формує та скеровує потік інформації щодо використання інвестиційного потенціалу як окремими суб'єктами господарської діяльності, так і аграрним комплексом регіону. Даючи визначення комерційним банкам, Т.Ф. Григораш, В.С. Котковський, М.І. Лобанова, С.В. Науменко [10], зазначають, що комерційні банки, реалізуючи власні економічні інтереси, разом з виконанням своїх фінансово-посередницьких функцій можуть виконувати й інші функції в межах, визначених чинним законодавством. Відіграючи провідну роль у наданні фінансових послуг користувачам, банки в процесі свого розвитку постійно розширюють спектр послуг, намагаючись більш повно задовольняти все зростаючі запити своїх клієнтів. Так, останнім часом спостерігається зростання зацікавленості інвесторів в інформаційних послугах банків. Це пов'язано з їх можливістю, застосовуючи сучасні комп'ютерні технології, оперативно надавати дані клієнтам про рух інвестиційних коштів та цільове їх використання, що давало б змогу інвесторам тримати під контролем комплекс фінансових операцій. Отримувачі інвестицій також відшукують нові напрями співпраці з банківськими установами, оскільки зацікавлені в своєчасному придбанні матеріально-технічних ресурсів, нових технологій, поповнення обігових коштів тощо. Розвиваючись у напрямі ринкових перетворень, банки постійно модернізують свою діяльність відповідно до потреб клієнтів, намагаючись отримати якомога більше прибутку за рахунок збільшення кількості клієнтів й нарощування обсягу продажу банківських послуг. Таким чином, поступово формується ринок банківських послуг – сукупність взаємовідносин між інвестором, банком та отримувачем інвестицій.

Через те, що інвестор, банк і отримувач інвестицій прагнуть отримати максимальні вигоди від своєї співпраці, між ними повинні бути устанавлені договірні взаємні зобов'язання. Комерційні спеціалізовані банки, виконуючи свої зобов'язання, повинні відслідковувати зміни фінансового стану суб'єктів господарської діяльності і можливостей інвесторів, контролювати стан заставного майна, об'єктивно оцінювати ризики невиконання взаємних зобов'язань, своєчасно інформувати інвесторів та користувачів про відхилення від узгоджених параметрів, вносити пропозиції щодо виправлення помилок й дотримання взятих на себе зобов'язань кожним учасником інвестиційного процесу. Надана банком інформація стимулюватиме учасників підписання договору до відповідних дій, сприятиме оптимізації обсягів фінансових потоків та прозорості їх цільового використання. У разі затримки надходжень інвестиційних коштів та загрози порушення технологічних операцій банк міг би надати суб'єкту господарської діяльності кредит для підтримки виробництва. При цьому банком додатково повинні здійснюватись аналіз фінансового стану суб'єкта інвестування, його економічної та фінансової спроможності і у разі необхідності визначення обсягів додаткової застави. У разі недостатнього надходження користувачу інвестиційних ресурсів та кредитів банку суб'єкт господарської діяльності повинен отримати державну фінансову підтримку на зворотній основі. Особливо така підтримка потрібна у разі засухи, градобобою або екологічного лиха.

Враховуючи вищевикладене, вважаємо очевидним, що держава як заінтересована сторона у зміцненні аграрного сектору економіки повинна на законодавчому рівні ініціювати створення регіональних органів державного управління інвестиційними ресурсами, які б, забезпечуючи взаємодію держави, спеціалізованих банківських установ, інвесторів та отримувачів інвестицій, могли б

активно сприяти виходу з фінансово-економічної кризи. Створення цього управлінського органу потребуватиме упровадження сучасних інформаційних технологій, які є продуктом поєднання управлінських технологій з програмно-технологічними засобами.

Виходячи з цього, ми побудували алгоритм системи управління інвестиційними ресурсами аграрної галузі на рівні регіону (рис. 1), який передбачає таку послідовність здійснення управлінських операцій.

Як видно з рис. 1, система управління інвестиційними ресурсами – це функціональна керуюча система, що забезпечує розробку управлінських рішень, скерованих на виконання поставлених цілей і кінцевої мети, їх прийняття, а також здійснює контроль за виконанням прийнятих рішень. Вона повинна ефективно впливати на кінцеві результати незалежно від змін ринкового середовища. Обґрунтування управлінських рішень залежить від якості отриманої інформації керуючим персоналом. Залежно від важелів впливу на інвестиційні потоки для їх активізації управління ними потребує постійного уточнення, доповнення, корегування в оперативному режимі. Від швидкості прийняття кінцевих рішень з недопущення порушень або ж їх усунення залежатиме якість управління.

Інвестиційна діяльність суб'єктів аграрного виробництва розглядається нами як послідовна єдність процесів вкладення капіталу й отримання доходу. Управління інвестиціями повинно забезпечувати безперервність цього процесу через економічні та адміністративні важелі впливу на просування інвестиційного капіталу від інвестора до об'єкта інвестування. При цьому велике значення в управлінському процесі мають не тільки пошук джерел інвестування суб'єктами господарської діяльності, але й постійний, систематичний вплив на механізми, що забезпечують зростання привабливості об'єкта інвестування. Зменшення рівня привабливості об'єкта інвестування є сигналом для

Рис. 1. Алгоритм системи управління інвестиційними ресурсами в аграрній галузі

Джерело: авторська розробка

інвестора, який означає, що ефективність вкладень невисока, а ризики їх неповернення зростають. Управлінці повинні прогнозувати такий перебіг подій та завчасно вживати заходів щодо поліпшення інвестиційного клімату, аналізуючи при цьому елементи процесу інвестування.

У низці випадків зниженню активності наповнення інвестиційного потоку сприяє нецільове використання частини інвестиційних коштів суб'єктом господарської діяльності (користувачем інвестованих ресурсів) або ж відхилення від встановлених та узгоджених термінів надходження інвестицій, що призводить до зростання дефіциту обігових коштів у господарствах. Все це вказує на те, що для успішного управління інвестиційним потоком та прозорого використання інвестиційних ресурсів у кожному регіоні повинні бути створенні Департаменти управління інвестиційними ресурсами, які разом зі спеціалізованими банками, інвесторами, отримувачами інвестицій та районними відділами агропромислового розвитку, що контролюють використання земельних та водних ресурсів, створюють інформаційне поле, яке використовуватиметься в інтересах усіх учасників інвестиційного процесу

(виконавців проектів, програм). При цьому інформаційна взаємодія між інвесторами та отримувачами інвестицій може бути визначальною для досягнення успіху у виконанні спільних інвестиційних проектів.

Висновки. З вищевикладеного ми робимо висновки, що держава, інвестори й одержувачі інвестицій зацікавлені в удосконаленні механізму управління інвестиційними ресурсами. Застосовуючи ринкові й адміністративні методи регулювання, держава може здійснювати управління інвестиційними потоками більш ефективно за умови створення спеціалізованих інвестиційних банків, які б надавали за згодою інвесторів й одержувачів інвестицій щоденну інформацію про рух інвестиційних вкладень та їх використання. Такий підхід полегшував би просування інвестицій від інвесторів до їх одержувачів, забезпечував би прозорість їх використання. На регіональному і місцевому рівнях рухом інвестованих матеріальних та інших цінностей й ефективністю їх використання могли б управляти районні відділи агропромислового розвитку при райдержадміністраціях та регіональні державні департаменти управління інвестиційними ресурсами.

Список використаних джерел:

1. Макаренко А.П. Теорія і практика державного регулювання в аграрній сфері : [монографія] / А.П. Макаренко. – К. : ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН, 2009. – 636 с.
2. Петіна Л.В. Державне регулювання інвестиційної діяльності аграрної сфери Херсонської області / Л.В. Петіна // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2010. – Вип. 1 (52). – Т. 1. – С. 209–214.
3. Мармуль Л.О. Державне управління інноваційно-інвестиційними трансформаціями в АПК регіону / Л.О. Мармуль, А.М. Собченко // Таврійський науковий вісник. – 2006. – Вип. 46. – С. 138–145.
4. Богма О.С. Державне регулювання в забезпеченні бюджетної безпеки країни: характеристика вихідних положень / О.С. Богма // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Вип. 14. – С. 34–37.
5. Регіональна політика: методологія, методи, практика / за ред. М.І. Долішного. – Львів : НАН України. Інститут регіональних досліджень, 2001. – 700 с.
6. Стратегическое планирование инвестиционной деятельности : [учеб. пособие] / [М.И. Кныш, Б.А. Перекатов, Ю.П. Потиков]. – М. : Изд. дом «Бизнес – Пресса», 1998. – 315 с.
7. Тейлор С. Региональное экономическое развитие на базе программно-целевого подхода: опыт Западной Европы / С. Тейлор // Регион. Экономика и социология. – 2000. – № 1. – С. 3–36.
8. Аграрне підприємство і держава : [монографія] / [Л.Ю. Мельник, П.Н. Макаренко, О.А. Любич]. – Дніпропетровськ : Пороги, 1999. – 259 с.
9. Петрик К. Развитие системы сельскохозяйственного кредита в США: уроки для России / К. Петрик // Вопросы экономики. – 1997. – № 8. – С. 147–160.
10. Науменко С.В. Ринок фінансових послуг: основні тенденції розвитку / С.В. Науменко // Вісник НБУ. – 2000. – № 1. – С. 36–44.

Аннотация. В статье исследованы факторы, которые теоретически могут влиять на улучшение функционирования механизма управления инвестиционными ресурсами аграрной отрасли. Сделаны выводы по повышению уровня качества управления инвестиционными ресурсами и обеспечению прозрачности их использования в сельском хозяйстве.

Ключевые слова: аграрная отрасль, финансы, коммерческие банки, инвестиционные ресурсы, система управления, планирование, инвестиционные программы, стратегия.

Summary. The article explores the factors that theoretically can influence the improvement of the functioning of the mechanism for managing the investment resources of the agrarian sector. Conclusions are made on improving the quality of management of investment resources and ensuring transparency in their use in agriculture.

Key words: agrarian sector, finance, commercial banks, investment resources, management system, planning, investment programs, strategy.